

Filosofi og arbejdsliv

tanker og eksempler fra filosoffer om faget og dets relevans for arbejdslivet

APEIRON

linjeforening for filosofi

Trykkes med støtte fra Institutt for filosofi og religionsvitenskap ved NTNU

Intervjuene ble foretatt i tidsrommet 2013-2015

Blekka ble ferdigstilt juni 2015

Prosjektet er etter idé og gjennomført av Per Grini

Eventuelle henvendelser sendes til: pergrini@gmail.com

Forord

Helt siden jeg startet på filosofi har jeg lurt på hva filosofer har drevet med. Mange har også lurt på hva jeg har tenkt til å drive med når jeg er ferdig med mastergraden min i filosofi, omtrent like mange ganger som jeg møter nye mennesker. Jeg forstår godt hvorfor folk lurer på det, tross alt er filosofi et fag man ofte knytter til abstrakt og verdensfjern tenkning, noe som ved første øyekast ikke ser ut til å ha noe med noe nyttig å gjøre.

Påstanden om at filosofi er abstrakt må vi tåle å høre, for den er ofte treffende. Heldigvis følger det ikke av dette at filosofien ikke er nyttig. Gjennom en rekke innlegg skrevet av personer som har sin bakgrunn i filosofi ønsker jeg å vise at det er mulig å få seg jobb med filosofi. I motsetning til mange andre fag og studieretninger har vi ikke en myte å tilby våre studenter – altså en myte om hva man blir når man studerer filosofi. Vi taper derfor mot mange studieretninger som virker mye mer arbeidsrelevante, fordi de er profesjonsutdanninger. Faktum er likevel at myten som mange profesjonsutdanninger ikke stemmer overens med virkeligheten. Bredden i arbeid for eksempel siv. ing.-studentene ender opp med er enorm, og det begrenser seg nettopp ikke til de tradisjonelle yrkene man forestiller seg at siv. ing-studenter får. En grad fra universitetet gir en veldig bred kompetanse, uavhengig av hvilket studie man tar.

Jeg kan ikke gi noen historie om hvor filosofistudenter som regel ender opp, for den finnes ikke. Heldigvis, for filosofer bør få vise sine styrker i forskjellige bransjer – filosofien er nettopp relevant overalt. Likevel ønsker jeg å vise at det er mulig å få seg jobb med filosofi, og jeg er glad for at det vises en tydelig bredde blant bidragsyterne. Derfor kan jeg med stor glede presentere denne flotte lille blekken om filosofi og arbeidslivsrelevans. Håper innsikten i et knippe filosofers refleksjoner om temaet kan glede både deg, dine medstudenter og ikke minst dine foreldre som er bekymret for at du har blitt gal.

Takk til alle de studenter og ansatte fra program for filosofi for hjelp, alle som har skrevet i blekka og Turi Marte Ånerud for layout. Særs takk til Maiken Ims for et flott innlegg og motivasjon for å gjennomføre prosjektet.

Per Grini

Trondheim, 30. juni 2015

Innlegg

AIKEN IMS

Magister i filosofi og har erfaringer fra forskjellige stillinger i offentlig virksomhet og i næringslivet, styrer, råd og utvalg.

Filosofi og arbeidsliv

Etter at jeg hadde «vunnet» magistergraden i filosofi, som det stod på beviset fra universitetet den gangen, var jeg redaktør for tidsskriftet *Videregående opplæring*. Da intervjuet jeg den daværende kirke- og undervisningsminister Einar Førde om hvorfor utdanning er så viktig. Noen år senere ble han sjefen min da jeg var med på det laget i fjernsynsledelsen som skulle sette NRK i stand til å møte konkurransen fra nykommeren TV2. Siden ble det blant annet bank og olje, og styreverv i kultur- og kunnskapsbedrifter. Jeg nevner dette som eksempel på at universitetsgrader kan brukes til mer enn det vi tenker på mens vi studerer.

Utdanning, jobb og karriere

Av utdanning har jeg magistergraden i filosofi fra Universitet i Oslo, grunnfag i idehistorie, støttefag i sosiologi og matematikk med vekttall tilsvarende et årsstudium.

Det var grunnleggende filosofiske problemstillinger som trakk meg til filosofien. Er virkeligheten slik jeg opplever den? Kan det jeg forstår på en måte forstås på helt andre måter av andre i andre situasjoner og andre tider? Hva ligger bak forskjellige tanker, syn og holdninger? Hva er sammenhengen mellom tenkemåter, interesser, relasjoner og praksiser? Hvorfor oppfattes samfunnsforhold og historiske hendelser forskjellig? Hva er forandring? Hva er tid? Hva er mennesket? Hvordan bør vi leve? Fins det noe som er sant og riktig, eller er det bare forskjellige relasjoner og perspektiver?

Filosofistudiet ga rike muligheter til å gå inn i et mangfold av teorier og problemstillinger, studere og analysere, vri og vende på tanker og teorier, for så igjen og igjen se at også nyvunnen kunnskap og innsikt bare er skritt på veien, at det hele tiden er nye spørsmål å stille og andre mulige forståelsesformer og perspektiver.

«Martin Heideggers værensforståelse i *Sein og Zeit*» er tittelen på magisteravhandlingen jeg leverte ved Universitetet i Oslo i 1976. Temaet for eksamensessayet til magistergraden var «Platons tidsanalyse i 2. hypotese i dialogen *Parmenides*». Prøveforelesningen var en sammenlignende vurdering av Kants og Heideggers kategorilære. Mellomfagsoppgaven i filosofi handlet om Hegels filosofi ut fra en analyse av verket *Phänomenologie des Geistes*.

Med denne fagfilosofiske ballasten har jeg hatt stillinger og oppgaver i ulike bransjer og næringer i privat og offentlig virksomhet.

I yrkeslivet som strekker seg over nesten førti år har jeg vært konsulent i Rådet for videregående opplæring, redaktør i Universitetsforlaget og Pax forlag, distriktssjef i NRK Rogaland, programsjef i NRK fjernsynet, informasjonssjef i Sparebank1 SR-Bank og kommunikasjonsdirektør, samfunnskontakt og spesialrådgiver i Norsk olje og gass. Jeg har også forelest i idehistorie og i filosofi ved Universitetet i Oslo.

Samtidig har jeg hatt verv som styreleder og styremedlem ved kultur- og kunnskapsbedrifter, som Universitetet i Stavanger, Stavanger Symfoniorkester, Oslo filharmoniske orkester, Flyktningehjelpen og andre, og oppgaver i råd og utvalg, som leder for Rådet for makt- og demokratiutredningen, medlem i Norsk kulturråd, medlem i Klagenemnda for kringkastingsprogram, leder for juryen for dokumentarfilmkonkurransen Prix Italia og annet.

Hvilken nytte har jeg hatt av filosofien i arbeidslivet?

Filosofistudiet gir spesielt sterk kompetanse i å arbeide med og forstå vanskelige problemstillinger gjennom rasjonell, kritisk og systematisk tilnærming og analyse, og også i det å forstå rasjonalitetens grenser. Det har jeg hatt stor nytte av i alle jobbene og vervene jeg har hatt, enten det har vært i bank og finansnæringen, olje- og gassindustrien, medie- og kulturbedrifter eller i offentlig virksomhet.

Mange studier og livserfaringer gir god kompetanse i systematisk tenkning og analyse, stille kritiske spørsmål ved vedtatte sannheter og søke nye løsninger. Filosofien vektlegger dette spesielt sterkt. I filosofien er det selve kjernen i faget. Den som har balet med de grunnleggende filosofiske problemstillingene og lest de omstendelige og intellektuelt utfordrende hovedverkene i filosofihistorien blir ikke redd for å ta fatt på vanskelige problemstillinger og utfordrende oppgaver i andre sammenhenger. Når noe er ekstra vanskelig, da synes jeg det er ekstra utfordrende å ta tak i det og gjøre noe med det.

Som forlagsredaktør hadde jeg både indirekte og direkte nytte av filosofien. I Universitetsforlaget var jeg redaktør i avdelingen for fagtidsskrift og forskningslitteratur. Alle utgivelsene fra forskningsavdelingen holdt høyt vitenskapelig nivå. Det var en forutsetning for publisering. *Norsk filosofisk tidsskrift* og fagfilosofiske forskningspublikasjoner var en del av porteføljen som jeg hadde ansvar for i denne jobben.

Som redaktør i radio og fjernsyn opplevde jeg også filosofien som relevant og nyttig. I arbeidet med programvurderinger og programplaner, i vanskelige redaksjonelle avgjørelser, leting etter nye saker, dilemmaer og sammenhenger var filosofien verdifull ballast.

Strategi og ledelse er andre områder der filosofisk kompetanse er direkte relevant og nyttig. I NRK ledet jeg bedriftens strategiutvalg mens jeg var programsjef i fjernsynet. I Norsk olje og gass og andre steder har jeg også hatt lederansvar og ansvar for utviklingsprosesser når bedriften skulle revurdere gammel strategi og finne nye mål og arbeidsmåter for tiden framover. Strategi er også sentralt i styrearbeid. Da har det vist seg å være nyttig med erfaring i å se det store bildet, ha evne og erfaring i å tenke abstrakt og

generelt uten å glemme det konkrete og spesielle, se etter sammenhenger og vurdere ulike muligheter opp mot hverandre.

Nå er jeg spesialrådgiver i næringspolitikk i Norsk olje og gass, med næringsutvikling som spesialfelt. Norsk olje og gass er arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for olje- og gassindustrien. I arbeidet med næringsutvikling og samfunnskontakt har jeg nytte av filosofien, blant annet i arbeidet med næringspolitiske rammebetingelser for kompetanseutvikling, innovasjonskraft og verdiskaping i industrien og samfunnet som helhet. En av problemstillingene jeg følger i den forbindelse er spørsmålet om petroleumsforskning og etikk. Her kommer fagfilosofisk kunnskap til direkte anvendelse.

Dette er noen av mange eksempler på at filosofien har vært relevant og nyttig i arbeidet.

Hvordan har filosofien hjulpet meg til der jeg er?

På arbeidsplassene mine har det ikke vært andre med magistergrad eller hovedfag i filosofi mens jeg har vært der, med et par unntak for NRK. Det kan godt være at det er flere filosofer i olje og gassnæringen i Norge, men jeg har ikke møtt noen gjennom de snart 20 årene jeg har hatt stillinger i petroleumsnæringen.

Olje- og gassnæringen er en teknologi- og økonomidrevet næring. De fleste som jobber der er ingeniører, teknologer og realister av forskjellige slag, og som i næringslivet for øvrig er det mange økonomer og jurister der, etter hvert også en del samfunnsvitere. Det er interessant og spennende å ha utdanning som filosof i et tverrfaglig miljø med andre som har helt andre utdanninger og erfaringer.

Ofta er det i grenseflater og møter mellom ulike aktører, fag og yrker at nye spørsmål stilles og bedre løsninger finnes. Det er mye å hente i mange næringer ved å få inn andre fag og kompetanser som kan bidra til flere perspektiver og løsninger i de daglige oppgavene.

Det er store forskjeller på å arbeide i så ulike bransjer som bank og finans, forlag, TV og radio, kulturinstitusjoner og olje- og gassindustrien. Samtidig er det en god del som er likt. De fleste stedene har kommunikasjon og formidling, strategi og ledelse vært sentralt i det jeg har arbeidet med.

Jeg har ikke fått de stillingene jeg har hatt fordi det står magister i filosofi på vitnemålet. Min erfaring som jobbsøker er at det har betydd mye å ha en høy akademisk utdanning, at jeg har vist interesse for oppgavene som ligger i stillingene, har vist forståelse for utfordringene i stillingen, har hatt praktiske erfaringer fra feltet og gode referanser å vise til. I flere intervjuer og ansettelsesprosesser har jeg måttet forklare hva filosofi er og hvorfor det kan være nyttig i arbeidet i akkurat denne stillingen i denne bedriften. Ved flere ansettelser har jeg opplevd at de som har intervjuet og stått for ansettelsene har visst lite om filosofifaget og hvilken kompetanse filosofistudiet gir, og at de har vært skeptiske til relevansen av filosofiutdannelsen i bedriften.

Hele tiden har jeg opplevd at jeg har hatt god nytte av filosofifaget i arbeidet. Men jeg kan ikke si at jeg har fått utviklet fagfilosofien så mye gjennom arbeidet. Det har ikke vært fagfilosofiske oppgaver å bryne seg på i selve arbeidet og det har ikke vært kolleger med filosofi som bakgrunn. Dette er nok grunnen til at det er så få filosofer i forvaltning og næringsliv.

Jobbene har alltid vært interessante og spennende, og jeg har likt meg i alle stillingene jeg har hatt. Allikevel har jeg opplevd det som et savn at det ikke har vært fagfilosofisk arbeid eller fagfilosofisk miljø på arbeidsplassene. Det er et savn jeg prøver å bøte på på andre arenaer. De siste årene har jeg tatt opp igjen lesing av fagfilosofisk litteratur.

Filosofi som betyr kjærlighet til visdom, bærer sitt navn med rette. Jeg er fortsatt levende opptatt av spørsmål om eksistens og virkelighetsforståelser, erfaringer og opplevelser, kunnskap og klokskap. Jeg har fortsatt et sug etter å forstå mer, og jeg tenker at det kanskje blir nye muligheter til å gå mer inn i filosofiske problemstillinger igjen senere. Som filosofen Arne Næss sa det i et intervju på sine eldre dager: «Livet er ikke slutt før du er død». Så lenge du lever er det nye muligheter.

***

MORTEN KINANDER

Førsteamanuensis dr. juris på Handelshøyskolen BI, og jurist og filosof hos Civita
Cand.mag bestående av sammenlignende politikk og psykologi, med hovedfag i filosofi.
Dr. juris i rettsfilosofi. Mastergrad i juss.

Hvordan jeg bruker kunnskap eller ferdigheter jeg har med meg fra filosofistudiet i min arbeidssituasjon er et vanskelig spørsmål å svare på. Det gir meg argumentasjonstilfang når jeg debatterer i offentligheten, og en høyere bevissthet om metodiske, argumentasjonsmessige og kunnskapsmessige forutsetninger for ulike posisjoner og når jeg skriver fagartikler som ikke er fagfilosofiske. I tillegg til en del dannelse, selvfølgelig. Men filosofien kan eller bør aldri stå alene, dersom man skal uttale seg om samfunnsmessige spørsmål. Da er det kunnskap om de tingene man uttaler seg om, som er det viktige, enten det er av empirisk, økonomisk eller juridisk art. Jeg opplever at filosofien har blitt mer og mer irrelevant som selvstendig disiplin. Selv om den gir gode forutsetninger, er den ikke tilstrekkelig i et samfunn som har blitt så spesialisert som det moderne. Dette betyr at en som bare har en filosofisk og overordnet innfallsvinkel til samfunns- og arbeidslivsspørsmål, vil falle igjennom. Filosofien er i sin natur abstrakt, men arbeidslivet og samfunnet er ingen abstraksjon. Det er konkret, en realitet. Folk krever noe av deg, og du må levere det de krever. De filosofiske perspektivet må forenes med det konkrete, og da gjelder det bare hardt arbeid med virkeligheten. Filosofi som fag var opprinnelig forbeholdt en elite -- økonomisk og intellektuell sådan -- som ikke trengte å engasjere seg i virkeligheten. De skulle oppholde seg på universitetet hele livet. Men når en filosof skal ut i verden, gjelder det andre regler. Da gjelder verdens regler. Det tror jeg kan være et sjokk for mange filosofer.

Ø YVIND KVALNES

Førsteamanuensis ved Handelshøyskolen BI, Institutt for ledelse og organisasjon. Tok en Dr. Art ved Universitetet i Oslo i 1998. Avhandling: "Living with moral luck" I tillegg: mellomfag i litteraturvitenskap, og et kurs i informatikk.

Filosofistudiet ga meg analytisk trening som er nyttig for å jobbe med undervisning og forskning innen etikk og ledelse. Ved min arbeidsplass har vi tett kontakt med arbeidslivet, både privat og offentlig. Vi har studenter derfra, og driver forskning der. Filosofistudiet har ikke forberedt meg på denne dialogen med organisasjoner. Jeg oppfatter filosofimiljøet på Blindern som temmelig innadvendt og lite orientert mot hva som foregår i samfunnet. De siste femten årene har jeg holdt seminarer, kurs og foredrag i arbeidslivet. På Blindern lærte jeg egentlig at filosofer burde holde armlengdes avstand fra slikt. Jeg husker at vi som studenter var svært skeptiske til den omreisende filosofen Guttorm Fløistad, som i våre øyne skitnet til faget ved å holde foredrag for bedrifter. Denne selvforståelsen finnes fremdeles blant filosofer, og den hindrer at de kommer i dialog med omgivelsene sine.

Med en doktorgrad har jeg fått muligheten til å ha en akademisk stilling. Jeg kunne starte Humanistisk Akademi sammen med Einar Øverenget i januar 2000. Filosofi har ellers ikke vært noen døråpner i seg selv. I næringslivet er det ingen som hører på deg fordi du har den eller den faglige bakgrunnen. Du må kunne svare for deg og være i stand til å stille kritiske, konstruktive spørsmål til dem du møter. Det tror jeg har mer med personlige egenskaper å gjøre enn med selve faget filosofi.

***

K NUT OVE ÆSØY

Phd-student HiØ avd. for lærerutdanning. Doktorgradsprogram NTNU, i filosofi, rettleiar Bengt Molander. Eg studere det vitskapelege tankesettet i lærar og sjukepleierutdanninga. Viktige stikkord er paradigme/diskurs, vitskapsteori, tverrfagleg og tverrprofesjonell tenking, kunnskap som merksemd, epistemologi, profesjonsutvikling.

Kombinerte mitt hovedfag i filosofi med historie mellomfag, Statsvitskap og Praktisk-pedagogisk utdanning

Av kunnskap og ferdigheter eg har frå filosofi kan eg nemne: Eigenforståing, livsfasilitering, å forstå menneska, nærlesing, fortolking, analyserande, stor assosiasjonsevne (ser samanhenger), historisk-idehistorisk medvit, stor teorikapasitet, abstrakt tenking, dybdekritisk tenking, tverrfagleg kommunikasjon, realist, trygg på meg sjølv i faglege samtaler, formidling gjennom eksemplifisering og engasjement.

Å vere utdanna filosof gjer eit fortrinn i mitt møte med andre profesjonar. Både lærar og sjukepleiarprofesjonen anser filosofien som viktig for eigen profesjonsutvikling. Eg seier eg driv med anvendt filosofi. Eg var med på å utvikle EiT nokre år, kom inn som filosof. Det eg såg på var verdigrunnlaget og forståinga av kunnskap i emne. Filosofi har eit stort fortrinn i tverrfagleg samarbeid. Vi kjenner røttene til dei ulike faga, vi ser dei vitskaplege implikasjonane og krav til kunnskap som er hjå alle fag. Eg nyttar Ricoeur sin hermeneutiske livstolking. Det vil seie at mi evne til å fortolke og forstå bøker har eg overført til det å forstå mennesker og møter.

Alle dei evnene eg har skildra over nyttar eg som menneske i det daglege. Alt frå ungane, kona, studentar eller medarbeidarar møter meg som den eg er basert på mi utdanning. Det er sjølv sagt ikkje berre filosofien som er årsaken, men det har vore ei viktig brikke og dei sidene ved meg sjølv som eg har skildra over kjem mykje frå filosofien. I tillegg vil eg nemne EiT, historie og PPU som bidragsyttere.

***

L INDA RUSTAD

Jobber i dag som som seniorrådgiver i Universitets- og høgskolerådet. Jeg tok hovedfag i filosofi i 1995. I tillegg har jeg også mellomfag i sosialantropologi og et semesteremne i antikkens kultur

Jeg jobber med forskningspolitikk. Dette betyr at jeg er involvert i diskusjoner som handler om hvordan vi skal måle kvaliteten i forskningen, om rekrutteringspraksiser, om organiseringen av forskningsinstitusjoner, og om hva som kreves av akademiske lederskap for å nevne noe. Jeg er særlig involvert i arbeidet for å fremme kjønnsbalanse blant forskere i akademia. Da blir det blant annet viktig å diskutere den akademiske kulturen, om det for eksempel er like vilkår for menn og kvinner. Da jeg tok hovedfag i filosofi var jeg særlig opptatt av vitenskapsteori, om vitenskapens subjektive innhold, epistemologiske spørsmål osv. Jeg var også opptatt av å undersøke hvordan vitenskapsfilosofien omtaler mannlighet og kvinnelighet som to gjensidig utelukkende størrelser og hvilken betydning det har hatt for kvinners muligheter i akademia.

At filosofien har hjulpet meg i jobbsammenheng er åpenbart. Det gjelder både det tematiske, altså det vitenskapsteoretiske, men mer generelt tror jeg også at filosofer får en analytisk ballast som kan brukes i de fleste yrker. Filosofien åpner opp for å stille andre type spørsmål, kanskje av litt mer grunnleggende karakter som jeg har funnet nyttig. Jeg møter stadig filosofer både i departement og i forskningsbyråkratiet. En utfordring er selvsagt å selv finne et tema som har relevans utover filosofien i snever forstand.

EVA LØVEID MØLSTER

Avdelingsleder ved NISS høyskole i Oslo. Til sommeren (juli) vil NISS fusjonere med Norges Informasjonstekniske Høyskole (NITH) og Westerdals. Fra høsten går vi under navnet Westerdals. Oslo School of Art, Communication and Technology.

Cand.Philol. Har hovedfag i filosofi med hovedoppgaven Et bilde holdt oss fanget. En revurdering av George Dickies institusjonelle kunstteori (2001) fra Universitetet i Bergen (UiB).

I tillegg til ex.phil, humanioraprøven, grunn-, mellom- og hovedfag i filosofi fra UiB, studerte jeg to år ved Uppsala Universitet. Der tok jeg AB-kurs (tilsvarende grunnfag) i henholdsvis estetikk og idé- og lærdoms historia. I senere tid har jeg også tatt et årsstudium i kunsthistorie som fjerntstudium ved UiB (2009-10).

For meg er filosofi en måte å systematisere. Filosofien er rom å se verden gjennom, eller flere ulike steder å se hendelser, opplevelser, situasjoner, relasjoner fra. Filosofene fra filosofihistorien og ikke minst fra vitenskapsfilosofien viser i praksis, med sine anskuelser og teorier, hvordan de har valgt å se, valgt å betrakte, valgt å systematisere. Det har vært og fortsetter å være inspirerende både i privatlivet og i yrkeslivet. Filosofien er også i bunn og grunn knyttet til språket, hovedsakelig tekst og tale. Der ligger det selvfølgelig en interessant begrensning, i og med at det er virkeligheten, sannheten, livet, det faktiske som filosofien forsøker å analysere.

Nettopp denne begrensningen er det som opptar meg, både i filosofien og i min daglige arbeidssituasjon. Jeg administrerer lærere og ledere for ulike programmer, underviser i teori for studenter innen ulike kunstretninger, og utvikler utdanningsprogrammer og emner ved en kunsthøyskole. Kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse om kunsten og den kunstneriske praksisen skal spille på lag, og hvordan legger man på best mulig måte opp et utdanningsløp for en blivende kunstner der både tekniske ferdigheter, kritisk bevissthet og kunnskap om historie, samtid og egen praksis skal ivaretas? Dette jobber jeg med hver eneste dag, og filosofien er med meg, hele tiden.

Det har hjulpet å ha en Cand. Mag.-grad. Videre har det for meg vært et poeng at jeg fordypet meg i kunstfilosofi. På den måten hadde jeg en fagspesifikk bakgrunn som passet godt inn i kunstsolen og sammen med kunstnere. Filosofen og kunstneren er like ved at de ikke forholder seg til en gitt metode, men har som kall/oppgave å utvikle en metode å betrakte noe ut fra for på den måten å fortelle om noe på en helt ny måte. Dette aspektet har også vært til stor nytte når jeg har beveget meg i kunstfeltet spesielt og kulturfeltet generelt.

LARS NILSEN

Programsekretær i NRK radio. (Siste 14 år i NRKP2 med «Studio Sokrates») Filosofihovedfag.

Jeg begynte med norsk grunn og mellomfag, først på syttitallet. Fortsatte med historie grunn og mellomfag og deretter filosofi grunn og mellomfag. Så tok jeg sosiologi og psykologi grunnfag før jeg omsider fikk start på hovedfaget i filosofi i 1985. Og sluttførte som nevnt i 87. (Fikk jobb i NRK radio året etter. Flaks – ikke forstand eller filosofiske grunner. Jeg tror noen av de «voksne» ville ansette en og annen medarbeider som ikke hadde rein journalistutdannelse. Jeg var på rett sted til riktig tid)

Jeg har interessert meg for filosofi siden jeg ble kjønnsmoden. Nærmere bestemt eksistensfilosofi, og filosofihistorie – med blick for «livstolkning» - altså «hva betyr det å være menneske?» I dag ser jeg det slik at fagene norsk og historie og sosiologi og psykologi på sett og vis støttet opp under det filosofiske «blikket» på eksistensen, min egen og slektene før oss. Før jeg fikk jobb i NRK var jeg hjelpelærer på filosofisk institutt i Trondheim og ledet kollokviégrupper til ExPhil. Her oppdaget jeg at jeg klarte å «holde på publikum» - at jeg var i besittelse av en viss overtalelsesevne (talekunst). Jeg har hatt haugevis av strøjobber der filosofien ikke har vært annet en sengelektyre og avkobling.

Fra jeg begynte i NRK har jeg alltid hatt en åpning for det filosofiske blikket på det stoffet jeg har produsert. Enten som ren lek: Programposten «Country og Vestens filosofi» med Countrymusikk og små homeopatiske doser fra filosofiens historie. Også Kåseriene under overskrifta «Det filosofiske hjørne» gikk i et par år i programposten «Norgesglasset» - Kåseriene var humorbaserte med en minimal dose filosofi fra filosofiens historie. Som en slags «filosofilek». Og nå: Studio Sokrates som er denne merkelige samkjøringen av filosofiens og jazzens historie. Studio Sokrates har vist seg å være veldig levedyktig – i tillegg til at vi også har åpnet for «Ekstraordinære sysselsettingstiltak for norske kvinnelige filosofer» siden vi bruker en fast kvinne med filosofibakgrunn som filosof hver lørdag. Vi fyller 14 i mars. Det er lenge for et radioprogram. Bruke filosofien i arbeidet. Studio Sokrates som jeg lager nå, henter jo stoff fra filosofiens historie. Siden jeg ikke kan «alt» betyr det at jeg må lese filosofi og «operasjonalisere» det jeg leser sånn at det kan komme til anvendelse i radioprogrammene og på internett i Studio Sokratesuniverset i Cyberspace .

Jeg er opptatt av filosofi, ikke all filosofi, men filosofiens historie for å være presis. Jeg har aldri forestilt meg at hvis jeg lærte meg alt om Hegels estetikk – så skulle jeg etterpå finne meg et yrke der jeg uavlatelig skulle få holde på med Hegels estetikk. Trikset for mitt vedkommende har vært at jeg har hatt et slags blick for hvor det lille jeg husker fra filosofiens historie kan komme til anvendelse. At mange år på pauserommet sammen med filosofene, kantina, skjenkestuer og hytteturer med filosofkompiser utviklet et blick for hvordan filosofien kan illustrere eller utdype forhold vi bakser med og tenker på mens vi snubler rundt i tilværelsen. Når det har vært mulig har jeg spilt filosofikortet. Og det har virket for mitt vedkommende. Filosofien har sørget for salt på maten og for at mine kreditorer har fått tilbake pengene sine.

K NUT OLAV ÅMÅS

Administrerende direktør i Stiftelsen Fritt Ord fra 1. september 2014, tidligere statssekretær i Kulturdepartementet 2013-2014. De foregående åtte årene har jeg vært kommentator og redaktør i Aftenposten, sist kultur-, debatt- og forskningsredaktør. Tidligere har jeg vært redaktør i Samtiden og forlagsredaktør i Universitetsforlaget. Jeg har skrevet, redigert eller oversatt 16 bøker.

Jeg har hovedfag i filosofi fra Universitetet i Bergen, en hovedoppgave om Ludwig Wittgensteins kultur- og sivilisasjonstenkning. Jeg har også dr.philos.-grad i medievitenskap fra samme universitet, en avhandling om Olav H. Hauge og biografien som akademisk sjanger.

Jeg har også administrasjon og organisasjonsvitenskap og idéhistorie som fag. Jeg kunne aldri tenke meg å arbeide ved et filosofisk institutt eller undervise i filosofi i academia, men har hatt stor glede av filosofi i mitt yrkesliv som publisist og mediemann. Filosofi er et fag som har hjulpet meg til å tenke kritisk og analytisk og stille gode og annerledes spørsmål. Til å utvikle min egen stemme som kommentator og samfunnsborger. Det avgjørende for meg er at filosofi er et bredt og allmenndannende fag. Slik sett kunne jeg også tatt hovedfag i idéhistorie. Min filosofiske orientering har vært ganske idéhistorisk.

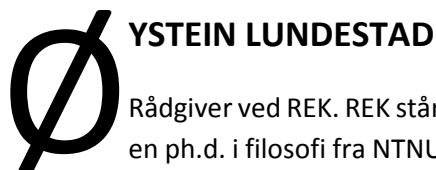
***

NGRID BREKKE

Jeg er journalist i Aftenpostens utenriksavdeling. Jeg har mellomfag i filosofi. Sammen med litteraturvitenskap grunnfag og et års journalistikkstudium i Darlington, England, ble det en cand.mag.grad av det.

For meg var filosofi både en måte å få et visst overblikk over historien og en skole i hvordan tekning/politikk/vitenskap utvikler seg ved at alt alltid bygger på det som kom før. Det høres kanskje banalt ut, men dette at ingenting kommer fra løse luften ble viktig for meg.

Jeg arbeidet i mange år med kulturjournalistikk og spesielt litteraturkritikk før jeg ble utenriksreporter, og har alltid vært bredt interessert. Sansen for sammenhenger og interessen for bakgrunn og årsaker er en drivkraft i mitt daglige arbeid. Det handler kanskje mer om personligheten min enn om filosofi, men ble nok forsterket i studieårene. Uansett hadde jeg stor glede av faget, ikke minst av å lære logikk, av samtaler med medstudenter om de virkelig store spørsmålene og av følelsen av å få en viss dannelse mer enn av å pugge et skolefag.

ØYSTEIN LUNDESTAD

Rådgiver ved REK. REK står Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk. Har en ph.d. i filosofi fra NTNU (2013). Skrev om Kants rettslære og forholdet mellom rett, etikk og moral i hans praktiske filosofi. Har grunnfag/årsenhet i sosiologi og tysk.

I Norge er det sju regionale komiteer som vurderer alle forskningsstudier innenfor medisin/helsefag, og det er påkrevd med en etisk godkjenning fra REK før en setter i gang slike studier. Komiteene består hver av ni medlemmer fra en rekke ulike fagfelt (medisin, etikk, jus, psykologi mm.) og jeg jobber som rådgiver for komiteen i Midt-Norge. Sammen med tre andre medarbeidere i sekretariatet forbereder og ferdigbehandler jeg sakene som komiteen vurderer.

Selv om konteksten hovedsakelig er medisinfaglig, går jobben i stor grad ut på å vurdere etiske spørsmål. Her er det til svært god hjelp å ha studert filosofi og etikk. Spørsmål som stadig dukker opp er utpreget etiske og filosofiske: Hva er et godt etisk argument? Hvilke etiske verdier står på spill i denne saken? Hvordan skal ulike hensyn vurderes opp mot hverandre? Er dette god vitenskap? Ikke bare hjelper det med en solid teoretisk bakgrunn innenfor etikk, men filosofiens fokus på argumentasjon og begrepsklarhet kommer helt klart til sin rett her. Komiteen består av medlemmer fra ulike fagfelt og vi

behandler søknader ikke bare fra medisinmiljøet. Under møtene våre er det mange interessante diskusjoner og det gjelder å være tydelig og konsekvent i sin argumentasjon. I tillegg er min fagbakgrunn som forsker nyttig når det kommer til å se prosjektene også fra søkerens perspektiv.

Jeg ble ansatt på bakgrunn av min filosofiutdanning. Utlysningsteksten var tydelig på at de søkte personer med utdanning og erfaring innenfor filosofi, etikk, medisin og/eller jus. Mine nærmeste medarbeidere har en klarere medisinfaglig bakgrunn, og de ønsket noen fra filosofi-/etikkmiljøet til å styrke den sida av fagfeltet medisinsk etikk. Vi utfyller hverandre godt.

***

ARS GAUDEN-KOLBEINSTVEIT

«Filosofer kan begrunne politiske og økonomiske prioriteringer»

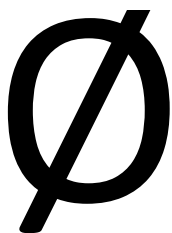
Jeg jobber som rådgiver i tenketanken Civita.

Civita driver jo med politisk og ideologisk arbeid og forsøker å trekke litt lengre linjer og svare mer prinsipielt på spørsmål enn man gjør i partipolitikken. Min bakgrunn som filosof, og særlig

kunnskapene innenfor politisk filosofi, er i mange sammenhenger relevant i politiske diskusjoner. Jeg har kombinert mine filosofistudier med samfunnsøkonomi. Innsikt i elementær samfunnsøkonomi er nyttig for enhver, og kan redde en filosof fra å rote seg inn i en fullstendig empiriløs verden hvor man forviller seg inn i ideer om for eksempel ”nyliberalisme” eller ”imperier.”

Filosofifaget er svært nyttig for å kunne tenke prinsipielt om økonomiske og politiske spørsmål. En måte å benytte seg av filosofifaget i offentlig debatt er å belyse for eksempel velferdsøkonomiske spørsmål fra et prinsipielt ståsted: Er egenandeler på medisiner rettferdig? Hvilke friheter er det viktigst at staten beskytter? Hva er rettferdige prioriteringer i helsevesenet? Jo mer kunnskap man har om filosofi jo mer relevant er man for arbeidslivet. Men samtidig bør ikke stor kunnskap og innsikt i filosofi bidra til at man *bare* ser kompleksiteten i alt mulig, og at man derfor trekker seg tilbake. Snarere må man lene seg fremover og vise hva man har å bidra med.

***

YSTEIN OLSHOLT

Selvstendig næringsdrivende.

Magistergrad (mag. art.) i filosofi, i tillegg til to avdelinger fra det juridiske fakultet.

Filosofiens konsentrasjon om logikk, begrepsanalyse, selvbevisstgjøring og abstrakt tenkning utgjør kompetanseområder som ikke bare kommer godt med i mitt praktisk-pedagogiske arbeid (filosofi med barn og ungdom), men som definerer dette arbeidet. Kunnskapen og kompetansen er altså ikke midler til et mål i arbeidssituasjonen, men selve målet med hele arbeidet.

Selvstendigheten og uavhengigheten, som er uunnværlige elementer i den filosofiske tenkning, har styrket min ambisjon om å fortsette å drive for meg selv, og har dermed fungert som en bremsekloss for fristelsen til å ta lønnet arbeid i perioder hvor butikken ikke går så godt. Uavhengighetstrangen innebærer også at man prioriterer frihet, originalitet og individualitet fremfor ulike materielle goder.

S IV DOKMO

Har hovedfag i filosofi fra 2004, mellomfag i religionsvitenskap samt noen emner i matematikk.

I dag jobber jeg som tekstforfatter i et IT-selskap som leverer e-læring til næringslivet og offentlig sektor.

Filosofi er så grunnleggende og vidtfavnende at det er relevant i alle livets sammenhenger. Gjennom studiet fikk jeg skjerpet mine analytiske og kritiske evner, og ble bedre til å lese. Jeg ble også mer klar over hva jeg ikke kan eller vet. Dette høres kanskje ikke så konstruktivt ut, men uten kritikk ingen forbedring. Samtidig – man risikerer å bli en destruktiv faktor for andre, så det er også viktig å kunne begeistres av kollegers tanker og tekster.

«Perfection always matters!» er et slags motto som jeg drar nytte av daglig. Jeg pleier å fremheve begrepspresisjon som filosofens adelsmerke, og kandidater med filosofibakgrunn burde være førstevalget når omtrentlighet er utelukket.

Alle stillingene jeg har hatt har krevd – og skjerpet – nysgjerrighet, allmennkunnskaper og en god penn. Jeg må finne strukturer i sammensurier, samtidig som jeg i beste fall klarer å utvikle og variere kommunikative virkemidler.

Det er stas å være «filosof i eksil». Folk har stort sett veldig positive fordommer om filosofer og man blir møtt med stor respekt og tilsvarende forventninger.